

ОСОБЛИВОСТІ ГОДІВЛІ ЦЕСАРОК ЗА УМОВ ЕКОЛОГІЧНОГО ГОСПОДАРСТВА

Михайло КОВТУН, Тетяна ЛУКАШ

здобувачі вищої освіти спеціальності

204 «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва»

Науковий керівник: **Наталія ПУСТОВА**

кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри
технології виробництва продукції тваринництва та кінології
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
м. Кам'янець-Подільський

Вступ. Цесарківництво дозволяє збільшити різноманіття продукції птахівництва завдяки дієтичних продуктів – яєць та м'яса цесарок. Найбільш поширені породи цесарок – сірі, блакитні, білогруді та білі породи, а також бройлерні цесарки. На сьогодні домашні цесарки зберегли деякі звички диких – люблять ночувати на деревах, дахах, відкладають яйця в кущах. Вони лякливі, неспокійні та забіякуваті, їх настирливий крик неприємний для слуху. У цесарок слабо виражений статевий диморфізм. Проте висока стійкість цесарок до захворювань, невибагливість до умов вирощування та здатність добре використовувати вигули-випаси дозволяють, отримувати від птиці екологічну продукцію високої якості за доброї рентабельності [1-3].

Мета і завдання дослідження: проаналізувати технологію виробництва продукції цесарківництва на цесарках порід сіра крапчаста та білогруда в умовах приватного домогосподарства, для цього визначали: умови утримання; показники росту і розвитку; особливості годівлі цесарок у різні вікові періоди; показники продуктивності і економічність виробництва; збереження довкілля за вирощування цесарок.

Результати. Дослідження проводили в приватному домогосподарстві з виробництва екологічної продукції цесарківництва Хмельницького району.

Молодняк цесарок розміщують в сухому і чистому приміщенні. У перші дні життя пташенята особливо чутливі до протягів і вогкості, тому потребують обігріву. Для цесарок велике значення має світловий режим у пташнику. Освітлення прискорює статеве дозрівання. Птиця може почати яйцекладку вже у 7 місяців, за умови утримання їх в цей час у приміщенні, за температур +14...+18°C і тривалості світлового дня 16 годин. Тривалість інтенсивної несучості – 20-24 і до 36 тижнів. Самці досягають статевої зрілості пізніше самок і племінний сезон у них коротший – 12-16 тижнів, статеве співвідношення – 1 самець на 4 самки. За племінний сезон від кожної самки отримують в середньому по 100-150 яєць. За природного світлового дня цесарки починають яйцекладку в березні - квітні та закінчують у жовтні.

Повітрообмін в приміщенні є особливо важливим – неприпустимі протяги, вологість повітря у межах 60-70%. Підлогу вистилають підстилкою (тирса, солома) шаром 10-15 см. На одному квадратному метрі підлоги пташника розміщують не більше п'яти цесарок. Для виходу цесарят на вигули-випаси у кожній секції робляться лази розмірами 0,3×0,4 м з висотою порогу 4-5 см. У зв'язку з тим, що цесарята полохливі та сильно схильні до стресів, серед них встановлюється своєрідна ієрархія, при їх вирощуванні небажано будь-яка зміна перегрупування, тому що вони дуже важко звикають до нового гурту і влаштовують бійки, поки не встановиться нова ієрархія групи. З тих же причин небажано в приміщенні допускати сторонніх осіб та шуму, різких рухів і проникнення хижаків.

Цесарят потрібно нагодувати якомога швидше після вилуплення. Перше годування – подрібнені яйця круто зварені, пропарена пшоняна крупа, звичайний комбікорм для курчат-бройлерів або перепелят і чиста питна вода у вакуумних напувалках. У перші дні життя пташенят годують 5 разів на добу, з 2-місячного віку - 3-4 рази. З 2-3-тижневого віку, якщо на вулиці вже тепло, молодняк випускають на вигул. При годівлі цесарят годівниці та поїлки розташовуються рівномірно так, щоб всі пташенята мали вільний доступ до корму і води. У перші 1-2 дні корм насипають у лоткові годівниці з низькими

бортиками або на папір (не гладкий). Пізніше використовують як лоткові, так і невеликі жолобкові годівниці з вертушками і бортиками висотою 2-5 см. Фронт годівлі для цесарят старше тижневого віку 5-8 см/гол. Напувають цесарят спочатку з вакуумних, потім з поїлок жолобкового типу або ніпельних, з фронтом напування - 2-2,5 см/гол.

Відібрану молоду птицю для комплектування батьківського стада годують по раціону, в якому менше зернового і білкового корму, але більше зеленої трави, коренеплодів (буряка, моркви тощо). Дорослій птиці можна згодовувати: різні харчові відходи, картоплю, моркву, буряк, зелень в подрібненому вигляді. З величезним задоволенням птахи поїдають безхребетних та дрібних хребетних (черв'яків, равликів, комах, жаб тощо). У літній час кращі місця для прогулянок цесарок – чагарники, сад, ділянки з густим травостоєм. На прибраних ланах цесарки ретельно вибирають зерно, що залишилося і знищують бур'яни. Цесарки так насичуються на випасах, що не поїдають вечірніх кормів. Також споживають дорослі цесарки колорадських жуків (особливості травлення). Проте, потрібна особлива підготовка: спочатку збирають жуків, подрібнюють їх і змішують з великою кількістю звичайної їжі, протягом 3-5 днів, поступово збільшуючи кількість комах у раціоні, а потім дають і цілих жуків, так цесарки привчаються і самі починають відшукувати та поїдати шкідників, грядок не розривають.

Цесарок у продуктивний період забезпечують мінеральною підгодівлею – годівниці із крейдою, мушлями та деревним вугіллям (все подрібнене). У зимовий період згодовують подрібнені кормові буряки, моркву, капусту, гарбузи або відходи цих же культур столового призначення. Цесарки добре споживають корми з хвойних дерев. Гілля ялинки підв'язують у зоні розміщення птахів, по мірі з'їдання голочок, гілля замінюють. Для хвойних із великими голочками (соснові) доцільне їх подрібнення разом із гіллям. У період відсутності трави на вигулах-випасах, згодовують заготовлену сумішку різнотрав'я, розвішуючи в'язками у приміщенні із цесарками.

За поганої, незбалансованої та недостатньої годівлі цесарок зменшується їх продуктивність – несучість та прирости живої маси (від’ємні) настає безпліддя. Для контролю витрат кормів та динаміки живої маси птахів регулярно зважують (молодняк раз у тиждень, дорослих раз у місяць) [1, 3].

Особливо добре молодняк росте до 2,5-місячного віку. У батьківське стадо вибирають кращих цесарят. Перший раз це роблять в 2,5- 3-місячному віці, коли вони набирають 1 кг маси. Одночасно визначають стать птиці, щоб видалити зайвих самців. У цьому віці на одного самця цесарки залишають трьох самок. Другий раз цесарок відбирають восени, після чого остаточно комплектують батьківське стадо. На одного самця залишають чотирьох самок. Дорослих особин зазвичай тримають до двох років. Після закінчення яйцекладки цесарок забивають (до цього часу вони стають добре вгодованими) і зайвих самців у віці трьох – п’яти місяців, тому що у них більш ніжне м’ясо, ніж у дорослої птиці. Потрібно враховувати, що тривале розведення однієї і тієї ж птиці невеликими групами призводить до близькоспорідненого спаровування, в результаті у цесарят спостерігаються каліцтва, знижується життєздатність і жива маса та несучість.

Висновки. Розводити цесарок доцільно для поповнення ринку цінними, дієтичними продуктами харчування – екологічним яйцем та м’ясом. Цесарки добре використовують вигули-випаси, що дозволяє економити кошти на корми – цесарки поїдають зелену масу та безхребетних й дрібних хребетних, що дозволяє у день не згодовувати корми. У цесарок висока збереженість молодняка (98 %) та дорослої птиці (до 100 %). Позитивна ціна на продукцію сприяє швидкій окупності даного виробництва, та можливість знижувати собівартість одиниці продукції завдяки здешевленню кормів та невибагливості до утримання цесарок.

Список використаної літератури

1. Пустова Наталія Володимирівна. Вирощування екологічної продукції цесарок у приватному господарстві. *Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та*

кормових добавок і Інституту біології тварин. За ред. І. Я. КОЦЮМБАС, д. вет. н., проф., академік НААН. Львів, 2021 р. Випуск 22. №2. с. 290-300.

DOI: 10.36359/scivp.2021-22-2.34

2. Рубан Б.В. Птицы и птицеводство: [учебное пособие]. Б.В. Рубан. Харьков: Эспада, 2002. 520 с. (с. 42-43).

3. Особливості утримання птиці. URL: <https://www.sadovodogorodnik.ru/period/domashnjaja-ferma.html>

ЕКОЛОГІЧНА НЕБЕЗПЕКА В РЕЗУЛЬТАТІ РЕКУЛЬТИВАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ

Любов КОЖУХОВСЬКА

здобувач вищої освіти спеціальності 201 «Агрономія»

Науковий керівник: **Леон РОГОВИК**

кандидат хімічних наук, доцент кафедри екології і

загальнобіологічних дисциплін

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет

м. Кам'янець-Подільський

Останніми десятиліттями перед багатьма країнами, серед яких є і Україна, гостро постала проблема екологічної рівноваги в системі людина-довкілля. Одним з найважливіших чинників довкілля є геологічне середовище - мінеральна основа біосфери, яка є основним постачальником енергетичних ресурсів.

У наслідок трансформації природно-техногенних (гірничо-видобувних, гірничо-переробних) та інших систем, їхньої ліквідації та після-ліквідаційний період виникає низка проблем, пов'язаних з екологічним станом геологічного середовища. Тому актуальним є обґрунтування та створення нового напрямку в науці – геоекології.

Усі корисні копалини знаходяться під землею, і щоб добути їх з неї треба застосувати ряд різних машин та механізмів, які не завжди позитивно